

Az örök nevelők.

Dávidot nem tudom elképzelni, mint királyt. — Idegenszerű rajta a királyi palást, a korona, a királyi póz. Kellemesebb előttem a pásztorfiú alakja, a küzdő férfié, az üldözött, az éhező emberé. — Nob városában az Akhimélek paptól kenyeret kérő éhes üldözött simpátikusabb, mint a Betsábéra leselkedő király. A szerénység embere tetszik nekem benne, parittyával vállán, hárfával kezében. Szeretem látni Bethlehem háttárában, hallom énekét az erdők alján s érzem a sejtést, hogy ez énekekből egyszer zsoltárok lesznek. — Zsolhárok, melyekkel nem csak Ő, de ezrek imádkoznak. A zsoltárokból kiemelkedő imádkozó embert látom nagynak Dávid alakjában. — Az imától kicsiszolt lelket imádom benne, mellyel megy Goliáth felé ez öntudatos kijelentéssel: Te fegyverrel jössz ellenem, én az én Istenemnek erejével.

A zsoltárok költészetének világából kiemelkedő lélekkel imádkozik népéért a 144. zsoltárban s az ifjakra tekintve ezeket írja: „mi fiaink legyenek olyanok mint a növekedő pálmák, az ő gyermek korukban, — a mi leányaink mint a templom köveinek hasonlóságára szépen megfaragott kövek“. E zsoltár intelem valakik számára. — Nem is intelem egyenes parancs.

Parancs a királytól, ki csak akkor bizakodó országa jövője iránt, ha épek a gyermekek, ha a templom köveivé lesznek a leányok. Parancs a zsoltár irótól, ki az intellemszelid hangjává simítja a benne még parancsnak induló szavakat: legyenek növekedő plánták az ifjak! Értik-e azok, kikhez szól e parancs, ez a — minden szelidségében is — kemény intés? Hozzánk a szülőkhöz beszél . . . Szülőkhöz és kereszt szülőkhöz. Növekedő plánták a fiúk, életerővel, kedvvel, játékkal, énekkel, dallal, imával, zsoltárral, reménnyel, vággyal, vig mosollyal, kacagással, fékezetlen élettervvel, száguldó képzelettel. Mindez belegyurva, összeszorítva, sűrűsítve egy ifjúba. — A nevelő elbámul, mikor mindezeket maga előtt látja s ezeket elrendeznie kell. Kertész és bányász egy személyben kell legyen, hogy e tulajdonságokat úgy rendezze, hogy a zsoltáriró intelmének eleget tehessen. — Az ifjú az ő megszámlálhatatlan tulajdonságaival olyan, mint egy rendezetlen kert, melyben gyümölcsfák, virágok felváltva nagy tarkaságban állanak. A kertész ügyességétől függ mennyire teszi széppé e kertet, különben dudva és gyom hamar előli azt is mi szépnek maradhatna. A fa, nyesegetés után válik gyümölcsözővé; a virág gondozás, ápolás után nyílik ki és még egyre, a napsugár csókjára. A szülő bányász munkát kell végezzen, mikor hosszú kutatás után fölfedezi gyermekében az igazi tehetséget és minden erejével ennek kiművelésén fáradozik. Hány tehetség vesz el és semmisül meg talán egy könnyelműség miatt, mikor egy szülő megfeledkezik legszentebb kötelességéről, a tehetség kiműveléséről, — Ezt föl kell fedeznünk, kiemelnünk bányászmódra a gyermek lelki világából és állandóan felszinen tartani. A fiú gyermek

lelkivilágában összetömörített tulajdonok közül egynek kiemelése és tökéletesítése szerzi meg a minden nap kenyerét, a többiek mint segítő tehetségek a nemes élet megélésére segítik és edzik. Régente az apa e munkájában segítő társ volt a keresztszülő, az egyik aggodalma éppen olyan nagy volt mint a másiké.

A keresztszülő keresztfiát majdnem gyermekének tekintette és igen sokszor fiának, örökössének tette. A keresztapa első ajándékát a gyermek, legszentebb ereklyéi között őrizte. Ma már elveszett minden kötelességteljesítés tudata a keresztszülők részéről. — A keresztelői vacsora végeztével tovább már azt sem tudjuk, hogy kihez köt e kötelék minket. Sok csak a kiállított keresztlevélből tudja meg, hogy ő egyszer egy nemes tisztség betöltésére hivatott el, illetve kéretett fel, aztán elfeledi még az ismerettséget is. — Éppen ezért a keresztszülők megválasztása nem kis gond a keresztelésre készülő szülők részéről. Válasszuk meg a keresztszülőt a rokonok közül, hiszen a szülői aggodalom még arra is gondol, hogy egy bekövetkező fájdalmas csapás idején a gyermekek ne maradjanak magukra. — A keresztszülőknek kötelességük segíteni a szülőknek a gyermek nevelésnél, hogy a zsoltáriró követelésének eleget tehessünk: a ti fiaitok legyenek olyanok mint a növekedő piánták. Nagy gond a szülőkre és keresztszülőkre a leány gyermek nevelése, kiktől azt kívánja a nagy király: legyenek olyanok mint a templom köveinek hasonlatosságára szépen megfaragott kövek. Itt a növekedés mellett a szépséget emlegeti első követelménynek, de ezt a szépséget a templom köveinek szépségével hozza össze, mert az igazi női szépséget Ő ebben találja. Szép is volt az mikor a rég

időben a templomba készülő asszony vagy leány, elővette levendula illatu kasztenjének fiókjából az imakönyvet, melyet még keresztanyjától kapott és úgy ment imádkozni az Isten házába. — Ma már alig látunk ilyen imádkozó nőket templomainkban. —

Régen a keresztszülő igazi belső öröm közepette vezette keresztleányát, — akin fehér ruha volt és hosszan kibontott volt a haja, arcán még a megilletődés pirja égett — az Úr házába, hogy megkonfirmáltassa. Ma ilyeneket már nem látunk.

Nehezünkre jön a kijelentés, de meg kell tegyük az igaz mondásért, hogy ma a keresztszülők egyáltalán nem teljesítik kötelességüket. Épen ez volt kötelességük, hogy a fiukat növekedő plántákká, a leányokat a templom köveinek hasonlatosságára szépen megfara-gott kövekké tegyék. E gyermek keresztelésénél ezeket az intelmeket hangoztatom én a nagy király után.

Ne legyen üres cím a keresztszülőség, hanem jöjjenek ajándékaikkal e kisededhez, nem arany, tömjén és mirhával, nem gyűrűkkel és fülönfüggőkkel, hanem egy szent igérettel, hogy gyermeküket nevelni fogják, figyelemmel kísérik fejlődését, vajjon növekedő plántává lesz-e vagy gyom dudva nő lelkében. — Értsék meg a keresztszülők, hogy segítő társak, kiktől még valaha valaki számon kérheti, mennyire teljesítették ez irányú kötelességüket. — Én e kötelességeket vallásos érzésből eredő kötelességeknek tartom, aki ezeknek eleget tesz, Istennek tetsző dolgot cselekszik. . . .

A hívó szó.

Sokféleképpen magyarázzák azt a jelenetet, mikor Jézus megáldja anyák karján a gyermekeket.

Ezt magyarázom én is.

Galileából jön az Idvezítő a Jordánon átkelve Judeába. Farizeusokkal találkozik lépten-nyomon.

Vajjon hol nincsenek farizeusok, ahol idvezítők járnak? Fáradtnak látszik, kimerültnek, idegesnek. Nem csoda, hiszen csak most jelentette szenvedéseit és halálát, mely nem sokára be fog következni már. Ebben a feldult kedélyállapotban, hangulatlanságban, megörölt idegzet felajzottságában, állanak ismét elébe a farizeusok, mint az örök jó mellett az örök tagadás, mint a szeretet mellett az állandó rágalom. — Arca halványan pirult, mintha rejtegetni akarná a nagy felindulást mit ez emberek látása kelt benne. — Kérdésük most olyan különös. Látszik hogy előre készültek, valamiképp csak törbe csalják őt.

-- Mondd meg nekünk, elbocsáthatja-e a férfi az ő feleségét?

A Mester elbámul az első pillanatra, a kérdés meglepi, azután szól — mint mindig — magyarázóan és tanítóan:

— Amit Isten egybekötött, azt az ember el ne

válassza. Száz ellenvetést is tesznek ellene és ő állja a vihart. — Ebben a zürzavarban, rátámadásban, tanítás és védekezés közepette hozzák az anyák gyermekeiket feléje, hogy áldaná meg őket. Senki sem figyel rájuk, mindenkit a vita érdekel, vajjon merre billen és lesz-e ereje az Idvezítőnek megállani a farizeusok között, vagy elfog bukni végre? — A folytonos tolakodás ellen többen tiltakoznak, maguk a tanítványok tartják távol az anyákat, míg meg nem látja az Idvezítő.

Amikor észre veszi őket, egyszerre felmosolyog, mintha pihenés lenne számára ez a látvány, a tanítványok felé menve szól: — Ne tiltsátok meg a kis gyermekeket, hogy hozzám jöjjenek, hiszen ilyeneké a mennyeknek országa.

Amire gondol ki nem mondja, de a mosoly ajkán sok mindent beszél. Gunyosnak nem látták őt még és én mégis gunyos mosolyt látok az ajkán ez egymásra torlódó jelenetek között. — Magába gondolja:

— A legszebb intézmény gyümölcsei ezek az ártatlan gyermekek. Vajjon gondolnak-e ezekre azok, kik csak most tették fel a kérdést, hogy az ember elbocsáthatja-e az ő feleségét? Gondoltak-e e kisdedre kik legtöbbit szenvednének apa vagy anya nélkül? Mit akarnak e kisdedekkel, ha felbontják a házasságot, mely az égben köttetett? Ki lesz ezeknek védőjük? Milyen különös véletlen, hogy éppen akkor jönnek ez asszonyok, mikor sorsuk felől érdeklődik e tömeg az elválás után. Kérdezzék meg ezeket mit csinálnak akkor, ha az apa ott hagyja őket? A gyermek a családi élet összekötő kapcsa és ha ezeket is eldobja magától az ember, mivé leend akkor? E gyermekeknek egyedül én vagyok a védelmük, halljátok meg hát hívó szavam:

Engedjétek hozzám jönni őket, ilyeneké a mennyeknek országa! És mikor kezeit reájuk vetette volna, elméne onnan!

Alig ment pár lépést, egy gazdag ifju kérdi:

— Jó mester mit cselekedjem, hogy örökéletet nyerjek.

A Mester is meglepődött a különböző események ily gyors feltorlódásán, még inkább a teljesen egymástól elütő emberi tulajdonságokon.

Egy csoport törbe csalni akarja, a házasságot kívánja felbontani, vagy erről kérdez és vár feleletet, másik csoport meg a családi élet drága kincseit akarja megáldatni vele, a harmadik örökélet után vágyik. Mikép lehet egy profétának itt el igazodnia? Jézus megfelel mindenkinek, válasza nem gyorsan muló, még mindig él szivünkben s tanulsága olyan, melyet folyton ismétélhetünk.

Miért is nem lehet mindig olyan az ember mint gyermekkorában, hogy mindig hallhassa a Jézus hívó szavát: ilyeneké a mennyeknek országa. A gyermekkor világa után jön-jön sok farizeusi szokás, melyek közül igen sok csak arra irányul, hogy elhallgattassa a Mestert önmagunkban, vagy kérdéseinkkel zavarjuk szüntelen. Ezek altatják el bennünk a gyermeki szelidséget, a jóindulatot s így veszítjük el a mennyeknek országát, mely egyszer nekünk ígértetett. Egyszer, mikor még az édes anya karjai közt tartott, mikor még lelkünk a maga tisztaságában állt és így nézett szembe az Istennel. — Azóta de megváltozott minden. Ugy találjuk, hogy megváltoztunk mi az emberek, a világ, az élet, pedig csak a lélek változott meg bennünk, cserélődött ki tartalma.

És ez éppen elég. Ez a kicserélt tartalmú lélek tesz farizeusokká, Krisztus tagadóvá, bálványimádóvá. Mennyi időt pazaroltak a farizeusok addig míg e kérdések kitálálásán fáradoztak, mennyi jót tehetek volna addig. — Könnyebb jónak lenni mint rosznak. Mi mégis a nehezebbet választjuk mindig. — Sok-sok álmatlan éjszának ez az oka, sok-sok uyughatatlan órának ez a réme és sok börtönnek ez nyitja meg ajtaját. És még sem vagyunk jók. Mintha unná az ember már jónak lenni. Unjuk mindig igaznak lenni, mindig barátságosan mosolyogni, mindig a szeretetről beszélni. Unjuk a sok messiási gondolatot, krisztusi munkát hangoztatni mikor ugy is olyan fölösleges, mert az emberek legnagyobb része unja jónak lenni. Ahogy a Jordán víz-cseppje elvesz a Holt tenger hullámai között, úgy vesz el szavunk a közöny tengerébe. Bizony nagyon nehéz Krisztusnak is lenni. Nehéz a jónak prófétájává szegődni, de megkell tennünk. — Sokszor fordulunk el elke-seredve a tömegtől, mely érzéketlenségével vérig kinez oda megyünk az anyák felé, kiknek karján meglátjuk még az ártatlanságot, a tisztaságot s örömmel hallgatjuk a Jézus felkiáltását: engedjétek hozzám jönni őket, ilyeneké a mennyeknek országa. — A gyermek a lelki tisztaság symboluma. — Csak e tisztaságban hangozhatik el a hívó szó, mely mennyországi boldogságról beszél. A gyermekkor világán túl jön a bűnöző út, mely gyakran virágos, sima, — olyan, mint egy mosolygás — máskor tövises, göröngyös, de megy rajta az ember mindaddig, míg egyszer maga nem megy el bűnbánóan a Mesterhez s megkérdi tőle mire oly régóta vágyik: — Mit tegyek, hogy az örökéletet elnyerjem? — Vajjon mi lesz az Idvezítő szava hozzánk, ugyanahoz ki-

ről egyszer ezt mondotta: ilyeneké a mennyeknek országa. Milyen nagy különbség a két jelenet között, pedig az alany mindig ugyanaz. — De a megmentés lehetősége még mindig meg van s ez vigasztal.

Amikor e kisdedit keresztelem, látom a gyermeket az anya karján, a jelzett jelenet jut eszembe a bibliából és úgy szeretném most szívetekre kötni ezt, hogy úgy nevelődjék e gyermek, hogy mindig hangozzék feléje a hívó szó: ilyeneké a mennyeknek országa. Ha pedig ezt teljesen megvalósítani nem tudja, legyen majd elég bátorsága elmenni Krisztushoz és megkérdezni tőle: mit cselekedjem, hogy az örökéletet elnyerjem. Így megnyeri ismét a Krisztust s meg a helyes életútát. — Minden szülő ezt kívánja gyermekének, ezt kívánjátok ti is.

Oh bár lenne kívánságtok szerint.
Imádkozzatok, hogy így legyen.

A család.

Ahol a szivek összeölelkeznek s érzelmei egybeolvadnak megértően, lágyan . . . az a család. — Hol a zárkózott lélek kitárul s egyenes őszinteséggel találkozik . . . az a család. — Hol a ráncolt homlok puha kezek simogatására simul ki s hol csak gyöngédseg illeti a nőt . . . az a család. — A család az érzelmek fészke, a boldogság ágya, az öröm tanyája, a vallás megszentelt oltára, templom, szentek-szentélye, oltáros hajlék, zoltáros imaház . . . minden a család. — Ahol az ablakban virágok nyílnak, ahonnan zene hallszik, ahol énekelnek, játszadoznak, dalolnak, imádkoznak . . . ott lakik a család. Hol az ablakba gyermekek könyökölnek s mosolyogva köszöntik a járó-keelőket, hol nagy leány siet asztal terítéshez . . . ott lakik a család. Ahol az álmok megvalósulnak, a remények biztatást adnak, hol a nemes vágy szekerét faragják . . . ott a család. — Hol Jákob kibékül Ézsauval, József testvéreivel ölelkezik, hol Mártha Jézust hallgatja . . . ott van a család. — Ott nincs család, hol az ajtó mögé kaini dorongot támasztanak, honnan Hágár gyermekével menekül, hol Potifárnék titkolt vágya Józsefeket keres, Delilák Sámsonokat fojtogatnak, honnan Betsabét lesik, figyelik. Itt van hajlék, melynek belsejében alakok mozognak,

de nincs család hitvesi csókkal, szeretet testvéri ölelkezéssel, köszöntés rokoni vonzalommal A család a folytonos tanítás, átadás helye, hol az apa, a nagyapa adja át tapasztalata eredményeit a gyermekeknek, unokáknak . . . Igen . . . ez a család az unokák fészke.

A családban az apa és anya dolgozik, fárad, a nagyapa mesél, az unoka játszik. A jelen, a múlt a jövő. — A jelen munkája, a múlt emléke, a jövő reménye olvad egybe a családban. — Ott van a család, hol a nagyapa szavára unokák szaladnak s nem ott, hol Jákób bőrt húz kezére az apa megtévesztésére és nem pirul el, ha hallja a nagy igazságot: a kezed az Ézsaué, a hangod a Jákóbé. — Ott van a család, hol az erény liliumát féltve ápolják, hol az erkölcs myrtusát kötik koszorúba, hová nem jut el a sodomámbriis fojtóan kábitó illata . . . nem hallszik fel a rejtett vágy utcai suttogása.

Szép családi jelenet van leírva a bibliában, Mózes első könyve 48. részének 8.—9. verseiben. — Józsefnek megmondták, hogy apja beteg, hozzászalad és a beteg így szól fiához: Fiaid, kik neked születtek Egyiptom földjén legyenek az én fiaim. — Állítsd előmbe, hogy megáldjam őket. — Mennyire megható és szép a nagyapa áldása az unokákhoz. — Ilyen a család. Mindig így volt s mindig úgy lesz, hogy a nagyapák nagyobb szeretettel veszik körül az unokákat mint saját gyermekeiket. — A faj, a családfennmaradásának, tovább folytatásának élete s annak látása teszi e ezt, vagy a csendes, az öregkor munkanélküliségében belekacagó játékos jókedv?, nem tudom! — de olyan szívesen ringatja a nagyapa unokáját térdén, úgy eljátszik vele mint egy játszótárs, elmesél sokáig hosszan nekik

és a gyermek késő vénségében is emlékszik a nagypapa meséire. Egy elhaló mese töredékes szava most is fülembé cseng. Az öreg Jákób mondja Egyiptom földjén unokáinak:

— Mezopotániának földjén jártam egyszer én. — Beerzebából Hárán felé mentem. Rám sötétült itt az éjszaka én pihenőre tértem egy hideg kövön. Álmomban a megnyilatkozott eget láttam, a földet az éggel lajtorja kötötte össze, itt szózatot hallottam mely biztatás volt a jövő sejtett szenvedései között. Fogadalmat tettem, ha még egyszer visszakerülök e helyre Béthelt építetek az Úrnak. — Szolgáltam Lábánnál, őriztem juhait, elvettem leányait, álltam vele a harcot. Állottam Gileád hegyén, harcoltam az Isten emberével Jabbok révénél s olyan boldog voltam mikor ismét éreztem arcomon a testvér megbocsátó csókját. — Hallgassátok csak fiaim, egyszer nagy éhség volt Kanaán földjén és apátok elhozott magával Egyiptom földjére. — Az öreg szemében könnycseppek csillognak, szomorúan folytatja a mesét: — Hova tűntek a kanaáni buzaföldek, gazdag vizei hegyi forrásoknak? sohse látom többé. — Szép hazámnak földjén megszűnt az ének, nincs dala az aratóknak, éneke szüretezőknek, minden eltűnt, semmivé lett. De ti nefeledjétek soha, hogy túl a vizen a Vörös, tengeren túl ott, van Kanaán. Ott a ti hazátok. Apáitok ott pihennek . . . oda vágyom én is. Oda vigyetek el. — Mikor én az én népemhez számláltatom, temesetek engemet az én atyáimmal ama kőből vágott koporsóba, mely a Khitteus Hefronnak földjén vagyon. Abba a koporsóba, mely Nakpélának mezején van, melyet Ábrahám vett meg a mezővel eggyütt Khitteus Hefrontól, hogy ez lenne temetésre való öröksége. — Ott temet-

ték el Ábrahámot és az ő feleségét Sárát, Izsákot, Rebekát, Leát, ott akarok pihenni mellettük, nagy őseim mellett.

Régi mese, szomorú rege . . . A gyermekek alig-alig értik, de megértik, mikor az apát Józsefet is könnyezni látják s mikor hallják az ő szavát is: Igen ezt ígérjétek meg neki és ígérjétek meg nekem is, mert én is ott akarok megpihenni egyszer.

Az unokák nem értik már. Az ők hazájuk Egyiptom földje, a Nilus partján kergetőztek, pyramisok között bujósdit játszottak, hanem azért legyen úgy ahogy ők akarják. — Ugy-ugy sohajtja az öreg. — Látjátok milyen szépen fürdik a nap a Nilus habjai között, élveztétek ezt. A habok között majd bölcsőben a jövő reményének sejtése ring. Akkor még szebb lesz a Nilus, még ragyogóbb a pyramis napsütötte oldala, de nekem mégis szebb az a hely, hol születtem, oda vágyom rokonaim közé . . .

És elaluvék Jákob . . .

Olyan szép a család, mikor a nagyapa benne mesélni kezd. — A család szépségét, tartalmát, költészetét a gyermek adja . . . A gyermek a család élő bibliája, hangos zsoltára, vig jókedve, ajkán mindig az énekek-éneke . . .

Apa és anya közti ellentétek elsimitója, hangulatlanság felfrisítője, maga az életkedv, a kacagó nyár . . . A gyermek a mindent átölelő szeretet, a hangos ima, a mindent megértő jóság.

Ezt a gyermeket szeressétek, neveljétek, tápláljátok test és lélek szerint, mert a jutalom el nem marad soha-sohasem.

Paraenezis.

A példabeszédek könyve: a szent paraenezis.

Szava szeliden cseng mint egy profétának, tanítása szelid mint egy szerető apának.

„Szerelmes fiam. őrizd meg a bölcsességet és a szerénységet, ez lesz „élet“ lelked számára, kedvesség a te szádnak.“

Ez az intelem szól a fiú és leány gyermeknek egyaránt. Neveld gyermekedet bölcsességbe és szerénységbe. — Milyen két érdekes fogalom és mély tartalom.

A bölcsességet tudás eredményezi, a tudást a tanulás adja. — Sokat kell tanulnia a gyermeknek, hogy bölcs lehessen. — Ez a bölcsesség szabad útat vág számára a föld színén, hol virág várja gazdag illattal, a növény világ ezer mystikumával és előtte mindenik megnyitja kelyhét, elárulja titkát az ember kutató ereje előtt. — Ez a bölcsesség fölemeli a földről, átröpíti a levegőbe, meg sem áll, míg föl nem teszi a csillagokra, hogy onnan nézze végig a végtelen eget. — Belenéz a napba mint az erős szemű sas, azután az egyik csillagról a másikra száll és nyugta nincs míg meg nem tudja mi van a Holdban, mi történik a Marson. A bölcsesség belefurja az embert a mult idők történetébe, hol kutat fajának története után . . . Talán az első

rózsálgást keresi, az első fegyvert, védő eszközt, az első építményt. — Ásatásokat végez s boldog ha felszínre hoz eltemetett értékeket s magyarázza belőle fajának kulturáját. — A bölcsesség leviszi az embert a legnagyobb mélységbe: a lélek mélységébe és ott kutat titkok után s megírja lélektanát. — A bölcsesség kezét ráteszi a szívre, számlálja dobogását, figyeli verését, telepakja érzésekkel s boldog mikor ezekről beszélhet. — És e bölcsesség az, mely nem hagy nyugtot addig míg a földről föl nem emelkedik egy ismeretlen világba, melyről azt mondják, hogy Isten idehelyezte el királyi székét. Itt van a bölcsességnek legszebb és legértékesebb munkája, mikor Istent kutat és Istent feltalál.

Talán nem is jól irtam le a bölcsesség útját, hiszen igaza van bölcs Salamonnak: „Minden bölcsesség kezdete az Isten félelme“. Innen kellett volna kiindulnom, hogy így vezessem az égtől jöve le arra a helyre, ahol él és munkál. — Az Istent féljed és imádd, ez az első bölcsesség és a legnehezebb. — Tanuljon sokat a gyermek, hogy tudásra tegyen szert s bölcsé legyen! Nagyon sokan vannak bölcsek, de még nem mindenki az és sokan hiszik ezt magukról, bár messze állanak tőle. Az még nem bölcs, kiről ezt nagy szeretettel megállapítja a szerető hitves s belebeszéli férje fejébe, hogy mindenki hozzáképest törpe és erőtlenség az a gyermek sem bölcs még kiről megállapítja ezt a szülő, bölcs az ki ezt magáról legkevésbé hiszi aki mégis tudásával bámulatba hozza azt, ki figyeli, ki írásait olvassa. Ez a szerénységgel párosult bölcsesség, melyet a nagy király is egymás mellé tesz. Bölcsnek lenni szerénységgel, ennél nagyobb erényt nem ki-

vánhat senki. Ezt azonban csak úgy érheti el a gyermek, ha az első égi szóra így kiált fel: „Úram adj bölcsességet nekem“: A bölcsesség a szellem, az elme gazdagsága; szerénység a léleké. — A lélek is járja a különböző utakat a fájdalom, szenvedés, mepróbáltatás szikla ösvényeit, járja a harag göröngyös útat, az irigység bűvő patakja mellett hányszor ül le úgy, hogy senki meg ne lássa, hányszor ül föl a gög szekerére és gyors hajtásával elgázolni akar minden teremtményt, míg rá nem jön hosszú kutatás után arra, hogy a lélek legszebb ékesége: a szerénység és ezzel meg is nyerte a legnagyobb bölcsességet. — A bölcsesség és a szerénység „élete“ a léleknek, kedvessége a szájnak. — Ezt kell megszereznie minden gyermeknek. És mégis . . . igaz, hogy mind a kettőt a gyermekek lelki tényezőjévé tettük, még is úgy tapasztaltuk — és ez a tapasztalat állandó, — hogy e tulajdonságok nemek szerint alakulnak ki inkább. — A fiú gyermeknél inkább a bölcsesség, a leány gyermeknél inkább a szerénység. — Van-e valaki a ki ez ellen szót tenne? És ne helyeselné ezt a megosztódást? Mi úgy szeretnők, hogy gyermekeinkben mind a kettő meglegyen, de hálával vesszük a megosztódást mint Istennek drága adományát. — És hányszor látjuk ezt megfordítva is, mikor a fiú józsefi szelidséggel bír és a lány judithi bölcseséggel. — A legnagyobb lelki gazdagság ott van, hol e kettő ölelkezik.

Nőjjetek így fel ártatlan gyermekek akkor: „bátorsággal jártok útaitokon, lábatokat meg nem ütitek, mikor alusztok meg nem rettentek, hanem gyönyörűséges lesz álma a csendesen nyugvónak!“ (Példabeszédek könyve 3. 24.)

Szerző munkái:

1. „Az Úr így akarta.“ Regény.
2. „Ézsau és Jákób.“ Társ. regény töredék.
3. „Kis imakönyv.“
4. „Megnyilatkozásunk helye“ Urvacsoraosztási beszédek.
5. „Myrtusok között.“ Esketési beszédek.
6. „Bölcső mellett.“ Keresztelési beszédek.

